

PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

Pripremili:

Akademik prof. dr. Miodrag N. Simović

redovni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine,
sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u penziji
i profesor emeritus Pravnog fakulteta Univerziteta u Bihaću

Prof. dr. Vladimir M. Simović

tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine

NADLEŽNOST USTAVNOG SUDA DA, U SMISLU ČLANA VI/3.A) USTAVA BOSNE I HERCEGOVINE, RJEŠAVA SPOROVE, INTER ALIA, DA LI JE BILO KOJA ODREDBA USTAVA ILI ZAKONA JEDNOG ENTITETA U SKLADU SA OVIM USTAVOM

Odluka o načinu i uvjetima prodaje nekretnina u vlasništvu Republike Srpske koje se nalaze u okviru posebnog područja Jahorina javnim nadmetanjem – licitacijom („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 114/23)

Osporena odluka kojom je Vlada Republike Srpske raspolagala državnom imovinom koja je pod zabranom raspolaganja i koja je u isključivoj nadležnosti institucija BiH - nije u saglasnosti sa čl. I/1, I/2. i VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da su podnosioci zahtjeva iznesenim navodima i dokazima dostavljenim uz zahtjev učinili izvjesnim da se radi o šumi i šumskom zemljištu kojima je raspolagala Vlada Republike Srpske. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je u Odluci broj U-4/21 utvrdio da osporene odredbe Zakona o šumama Republike Srpske u dijelu koji glasi „u vlasništvu Republike“ nisu

u skladu sa čl. I/1, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine „zato što se pitanja koja se odnose na utvrđivanje vlasničkog statusa državne imovine, kao i nadležnost u vezi s tim između državnih i entitetskih organa trebaju regulisati zakonom koji će biti donesen na državnom nivou jer su ta pitanja, prema navedenim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine, u isključivoj nadležnosti države BiH“ (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-4/21 od 23. septembra 2021. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 63/21, tačka 47). Ustavni sud je u istoj odluci u tački 40. naveo „kako je osporenim članovima propisano da su šume i šumsko zemljište ‘u vlasništvu Republike, oni su na taj način pravno evidentirani kao imovina Republike Srpske i dodijeljeni su Republici Srpskoj. Prethodno je obrazloženo da državna imovina (imovina države BiH) obuhvata (i) šume i šumsko zemljište. Stoga, Ustavni sud mora zaključiti da osporene odredbe Zakona o šumama nisu u skladu sa čl. I/1, III/3.b) i IV/4.e) Ustava BiH“.

Dalje, odredbom člana 1. tačka 4) Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 32/05, 32/06, 100/06, 44/07, 86/07, 113/07 i 64/08), koji se primjenjuje na državnom nivou, propisano je da državnu imovinu čine „rijeke, šume i šumsko zemljište, za koje je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da predstavljaju državnu imovinu u svojim odlukama u predmetima br. U-9/19 i U-4/21“. Osim toga, članom 2. stav 2. Zakona o privremenoj zabrani propisano je da su ništavni „svaka odluka, akt, ugovor ili bilo koji drugi pravni instrument kojim se raspolaze imovinom iz člana 1. ovog zakona suprotno odredbama ovog zakona, a članom 4. da privremena zabrana raspolaganja državnom imovinom u skladu s ovim zakonom - ostaje na snazi do stupanja na snagu zakona na državnom nivou kojim se uređuju prava vlasništva i upravljanja državnom imovinom, a koji bi usvojila Parlamentarna skupština BiH, odnosno sve dok visoki predstavnik drukčije ne odluči“.

Imajući to u vidu, kao i zaključke iz Odluke broj U-4/21 i navode iz zahtjeva, Ustavni sud smatra da je osporenim aktom Vlada Republike Srpske neovlašteno raspolagala državnom imovinom koja se nalazi pod režimom privremene zabrane raspolaganja. Činjenica da Parlamentarna skupština BiH još uvijek nije donijela zakon kojim će regulisati pravo vlasništva i upravljanja državnom imovinom - ne može biti opravdanje za donošenje osporene odluke, kojom je entitetska vlada raspolagala državnom imovinom, za što nije bila nadležna.

Odlučujući o djelovanju odluke Ustavnog suda, u skladu sa članom 61. stav (1) Pravila Ustavnog suda, te imajući u vidu sadržaj člana 2. stav 2. Zakona o privremenoj zabraniraspologanja državnom imovinom Republike Srpske,

Ustavni sud je utvrdio ništavnost osporene odluke *ab initio*. Takođe, polazeći od činjenice da su na osnovu takve odluke preduzete daljnje aktivnosti za korištenje šumskog zemljišta u druge svrhe, Ustavni sud je, na osnovu člana 61. Pravila Ustavnog suda, naložio Vladi Republike Srpske i Ministarstvu trgovine i turizma Republike Srpske da ponište sve odluke i aktivnosti koje su zasnovane na osporenoj odluci. U skladu s tim, nijedan privremeni korisnik se ne može smatrati savjesnim i ne uživa zaštitu na osnovu propisa kojima su regulisana stvarna prava na nekretninama.

Iz obrazloženja:

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj U-6/24 od 11. jula 2024. godine)

NADLEŽNOST USTAVNOG SUDA U PITANJIMA KOJA MU JE PROSLIJEDIO BILO KOJI SUD U BOSNI I HERCEGOVINI U POGLEDU TOGA DA LI JE ZAKON, O ČIJEM VAŽENJU NJEGOVA ODLUKA ZAVISI, KOMPATIBILAN SA USTAVOM BIH, SA EVROPSKOM KONVENCIJOM ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA I NJENIM PROTOKOLIMA ILI SA ZAKONIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23 i 9/24) i Poslovnik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24 i 27/24)

Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH i Poslovnik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH koji su na pravnoj snazi u vrijeme donošenja ove odluke u skladu su sa članom 1/2. Ustava

Bosne i Hercegovine s obzirom na to da se eksplicitno propisuje pravo da kandidat za pravosudne funkcije može pokrenuti sudski spor na Sudu Bosne i Hercegovine protiv odluke o imenovanju, te obavezu Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH da kandidatu saopšti razloge zbog kojih nije imenovan na pravosudnu funkciju. Neosnovani su i navodi o tome da Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH i Poslovnik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, koji su na pravnoj snazi, nisu u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, članom 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 14. ove konvencije, te članom 1. Protokola broj 12 uz ovu konvenciju zato što ništa ne vodi zaključku da navedeni akti pokreću pitanja iz navedenih članova Ustava Bosne i Hercegovine i ove konvencije.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju, jedini navod podnosioca zahtjeva je da „nije propisana mogućnost sudske zaštite kod procesa imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija“, te da iz tog razloga Zakon o VSTV-u (Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću) i Poslovnik VSTVBiH nisu u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da u vrijeme podnošenja tužbe, u predmetu povodom kojeg je podnesen zahtjev za ocjenu ustavnosti, ta vrsta zaštite zaista nije postojala, što proizlazi iz činjenica predmeta povodom kojeg je podnesen zahtjev za ocjenu ustavnosti, kao i iz odgovora VSTV-a na zahtjev. Međutim, Ustavni sud zapaža da je zahtjev za ocjenu ustavnosti podnesen 10. jula 2024. godine, kada je već na snazi bio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 63/23; u daljnjem tekstu: Zakon o izmjenama), koji je objavljen u službenom glasilu 15. septembra 2023. godine i stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja. Tim zakonom je, između ostalog, dopunjen član 44. ranijeg Zakona o VSTV-u tako što je dodat stav 4. u kojem je propisano da je odluka o imenovanju konačan upravni akt institucije Bosne i Hercegovine i da se protiv nje može tužbom pokrenuti upravni spor pred Sudom BiH. Dakle, navedenim zakonskim izmjenama, do kojih je došlo nakon podnošenja tužbe povodom koje je podnesen zahtjev, omogućeno je sudske preispitivanje zakonitosti odluka o imenovanju nosilaca pravosudnih funkcija.

Imajući u vidu navedeno, kao i to da Ustavni sud ne može razmatrati ustavnost zakona koji više nije na pravnoj snazi, Ustavni sud smatra neosnovanim navode da Zakonom o VSTV-u, koji je na pravnoj snazi u vrijeme odlučivanja, nije propisana mogućnost sudskog preispitivanja zakonitosti odluka o imenovanju nosilaca pravosudnih funkcija. Osim toga, Ustavni sud primjećuje da je nakon donošenja Zakona o izmjenama donesen i Poslovnik o izmjenama i dopunama Poslovnika broj 83/23, usvojen na sjednici VSTV-a od 29. i 30. novembra 2023. godine (u daljnjem tekstu: Poslovnik o izmjenama). Iako sam Poslovnik o izmjenama eksplicitno ne propisuje pravo o pravnom lijeku protiv odluke o imenovanju, nesporno je da Poslovnik detaljnije razrađuje navedeno pravo koje je propisano Zakonom o izmjenama. Naime, odredbom člana 62. Poslovnika propisano je da rješenje o imenovanju obavezno sadrži obrazloženje, te da će VSTV, ukoliko je imenovao kandidata koji je ostvario isti, odnosno manji broj bodova u odnosu na druge kandidate, u rješenju o imenovanju posebno obrazložiti razloge zbog kojih je prednost dao imenovanom kandidatu u odnosu na kandidate s istim, odnosno većim brojem bodova .

Na kraju, Ustavni sud naglašava da je njegova nadležnost, u okviru člana VI/3.c) Ustava BiH, da ispita da li su osporeni propisi usklađeni s Ustavom BiH. U okviru navedene nadležnosti Ustavni sud ne može rješavati dileme suda u odnosu na pitanja kako riješiti predmet povodom kojeg je podniet zahtjev za ocjenu ustavnosti, odnosno hoće li primijeniti raniji propis ili propis koji je na snazi u vrijeme donošenja odluke tog suda. Stoga, sud koji vodi postupak treba sam da riješi ova pitanja - prilikom odlučivanja o tužbenom zahtjevu o kojem rješava.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj U-11/24 od 14. novembra 2024. godine)

PRAVO NA LIČNU SLOBODU I BEZBJEDNOST I PRAVO NA PRIVATNI I PORODIČNI ŽIVOT, DOM I PREPISKU

Pritvor

Nema kršenja prava na slobodu i sigurnost osobe iz članka II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije za zaštitu temeljnih prava i osnovnih sloboda, kao ni prava iz čl. 3. i 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kada su u rješenju o određivanju pritvora apelantu sadržani dovoljni, konkretni i jasni razlozi, kako u pogledu utemeljene sumnje kao općeg uvjeta tako i o posebnim pritvorskim razlozima iz članka 146. stavak 1. točka a) Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je drugostupanjski sud, obrazlažući neutemeljenost žalbenog prigovora, podsjetio na pravilne, jasne i logične razloge koje je naveo prvostupanjski sud. Ukazano je na okolnost da apelant, pored državljanstva BiH, ima i državljanstvo Republike Hrvatske, kao i na činjenicu da apelantova obitelj živi u Republici Hrvatskoj, te da apelant u toj državi ima kuću, a i sam apelant je naveo da je na dan kada je lišen slobode - u Bosnu i Hercegovinu došao iz Slavonskog Broda, odnosno Republike Hrvatske. Na temelju navedenog, Ustavni sud smatra da je, u okolnostima konkretnog slučaja, drugostupanjski sud o razlozima koji ukazuju na opasnost od bjekstva dao relevantno i dovoljno obrazloženje koje se ne može smatrati proizvoljnim.

Ustavni sud zapaža da je apelant ovaj prigovor isticao i u žalbi protiv prvostupanjske presude. Drugostupanjski sud je u pogledu tih navoda ukazao da prema podacima iz spisa apelant ima prebivalište na području Dervente. Međutim, podaci spisa ukazuju i da on sa svojom obitelji boravi u Slavonskom Brodu u Republici Hrvatskoj, čiji je također državljanin. To proizlazi iz činjenice da je prilikom lišenja slobode osumnjičeni u prisustvu policajca kontaktirao svoju suprugu, za koju je izjavio da živi u Republici

Hrvatskoj, na telefonski broj iz Republike Hrvatske. Ovo ukazuje da apelant nije „nezakonito prisluškivan“ jer je svojevolumno nazvao suprugu u prisustvu policajca. Osim toga, pitanje eventualnog korištenja navodno nezakonitih dokaza se ne može ispitati u ovoj fazi postupka.

Apelant je na ročištu održanom povodom prijedloga za određivanje pritvora izjavio da je na dan kada je lišen slobode - u Bosnu i Hercegovinu došao iz Slavanskog Broda. Na temelju navedenog sud je zaključio da je točan navod Tužiteljstva da apelant sa svojom obitelji stanuje u Slavanskom Brodu u Republici Hrvatskoj. Dakle, Općinski sud svoju odluku nije utemeljio isključivo na službenoj zabilješci koju apelant problematizira, nego je ta odluka utemeljena na svim provedenim dokazima, prvenstveno na apelantovom iskazu u kojem je naveo da je državljanin Republike Hrvatske i da je na dan kada je lišen slobode u Bosnu i Hercegovinu došao iz Slavanskog Broda. To je sud uputilo na zaključak da su točni navodi Tužiteljstva da apelant s obitelji živi u Republici Hrvatskoj. Kod ovakvog stanja stvari, odnosno činjenice da je apelant sam izjavio da s obitelji živi u Republici Hrvatskoj, Ustavni sud ne može zaključiti da je proizvoljan zaključak redovnih sudova da postoje okolnosti koje ukazuju da će apelant, ukoliko se nađe na slobodi, otići u Republiku Hrvatsku i tako postati nedostupan organima gonjenja Bosne i Hercegovine. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da su i ovi apelantovi navodi neutemeljeni.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1261/20 od 19. septembra 2024. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Naplata potraživanja

Nije povrijeđeno apelantino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda s obzirom na to da su redovni sudovi dali relevantne i dovoljne razloge za zaključak da je u okolnostima konkretnog slučaja apelantino potraživanje u cijelosti namireno, koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim niti „očigledno nerazumnim“.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud podsjeća da je u Odluci o dopustivosti i meritumu broj U-3/16 od 1. decembra 2016. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba) ocjenjivao ustavnost odredbe člana 97. stav 1. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13 i 98/14), kojom je propisano da se tražilac izvršenja namiruje iz prodajne cijene. U toj odluci Ustavni sud je ukazao da ta odredba „ne sprečava sudove da naprave razliku između situacije o kojoj se govori u zahtjevu i situacije kada na licitaciji treće lice kupi založenu nekretninu. U toj situaciji tražilac izvršenja (povjerilac) ne postaje vlasnik založene nekretnine (vlasnik postaje treće lice koje je na licitaciji kupilo nekretninu), već mu se (tražiocu izvršenja) isplaćuje novčani iznos ostvaren na licitaciji, te, ukoliko je taj iznos manji od njegovog potraživanja, sasvim je logično da se može nastaviti izvršni postupak prema izvršeniku, ali na novom sredstvu izvršenja“.

Ustavni sud primjećuje da se ovdje ne radi niti o jednoj situaciji iz navedene prakse Ustavnog suda. Naime, u konkretnom slučaju založene nekretnine nisu prodavane u sudskom postupku, već u vansudskom postupku za koji je apelantica dala saglasnost, uključujući i da se založene nekretnine prodaju trećim licima za cijenu manju od procijenjene. Naročito, sudovi su ukazali da je apelantica banka i da je stoga morala biti svjesna rizika takve prodaje koja nije bila pod nadzorom suda. Ustavni sud je svjestan činjenice da se u praksi dešava da predmet izvršenja i u izvršnom postupku bude prodat za znatno manju cijenu od procijenjene, ali i za višu cijenu, kako je to sud takođe naveo.

U vezi s tim, Ustavni sud je u više odluka ukazao da je obaveza redovnog suda da spriječi zloupotrebu prava u izvršnom postupku (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-1154/14 od 11. januara 2017. godine, tač. 37–41, dostupna na www.ustavnisud.ba), što je moguće samo ako se prodaja založene nekretnine vrši pod nadzorom suda. Ustavni sud naglašava i da je apelantica finansijska organizacija koja sredstva plasira prema pravilima koja su propisana njenim aktima, te je, kako je to navedeno i u obrazloženju Kantonalnog suda, mogla i morala biti svjesna rizika koji preuzima kada je korisnicima kredita dala saglasnost za vansudsku prodaju založenih nekretnina na način kako je to već rečeno.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1191/21 od 28. septembra 2023. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Suđenje u razumnom roku

Postoji povreda prava na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, budući da o apelantovom zahtjevu za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida nije konačno odlučeno 17 godina i sedam mjeseci, što bi se moglo opravdati samo u izuzetnim okolnostima, na koje organi uprave i Kantonalni sud nisu ukazali.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da je relevantan period od 23. decembra 2005. godine, kada je apelant podnio zahtjev za ostvarivanje svojstva RVI-ja (ratnog vojnog invalida), do donošenja odluke Ustavnog suda. Dakle, postupak traje 17 godina i sedam mjeseci.

U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je predmet ovog upravnog postupka, odnosno upravnog spora rješavanje apelantovog zahtjeva za priznavanje svojstva RVI-ja. Ustavni sud smatra da se ne radi o složenom predmetu. Takođe, Ustavni sud ne može zaključiti da je apelant svojim ponašanjem doprinio dužini trajanja postupka, koji je za njega od većeg značaja.

Ustavni sud zapaža da se, u okviru ovog perioda, predmet tri godine i tri mjeseca nalazio kod nadležnog Tužilaštva (od 1. decembra 2009. do 13. marta 2013. godine), te da Služba za boračko invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica u tom periodu nije mogla preduzimati procesne radnje, što predstavlja objektivnu okolnost na koju ona nije mogli uticati. Međutim, dužina trajanja postupka u preostalom dijelu (14 godina i četiri mjeseca), a koji još nije okončan, *a priori* suprotna je principu „razumnog roka“ iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te bi se mogla opravdati samo u izuzetnim okolnostima.

S obzirom na odluku u ovom predmetu i svoju dosadašnju praksu (vidi na primjer, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-2975/21 od 7. septembra 2022. godine, tač. 32-34), Ustavni sud smatra da, u smislu

člana 74. Pravila Ustavnog suda, na ime naknade nematerijalne štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku - apelantu treba isplatiti iznos od 1.000,00 KM. Ovu naknadu dužna je platiti Vlada Kantona Sarajevo u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, uz obavezu da nakon isteka tog roka apelantu plati zakonsku zateznu kamatu u eventualno neisplaćeni iznos ili dio iznosa naknade određene ovom odlukom. Ova odluka Ustavnog suda, u dijelu koji se odnosi na naknadu nematerijalne štete, predstavlja izvršnu ispravu.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-3910/21 od 15. februara 2024. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE I PRAVO NA NEDISKRIMINACIJU

Povjeravanje djeteta na roditeljsko staranje i vaspitanje

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi ispitali sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja i utvrdili da ne postoji proizvoljnost u segmentu ocjene dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, kao i primjene prava, te kada je izveden zaključak da je u najboljem interesu maloljetne djece da se povjere na brigu i vaspitanje majci, pri čemu su sudovi jasno obrazložili svoju odluku, a takvo obrazloženje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Uz to, da nema kršenja člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada apelant, osim paušalnog pozivanja na diskriminaciju, nije dostavio bilo kakav dokaz koji bi mogao učiniti vjerovatnim da je u postupku diskriminisan po nekom od zabranjenih osnova u vezi s uživanjem prava iz ove konvencije, niti to proizlazi iz predloženih dokumenata.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud smatra da su sudovi u obrazloženju osporenih odluka naveli jasne i relevantne razloge za svoje odlučenje, kako u pogledu utvrđenih činjenica tako i u pogledu primjene prava, zbog čega se ne može reći da su takva utvrđenja proizvoljna ili očigledno nerazumna. Osim toga, sudovi su dali uvjerljiva obrazloženja da su upravo imali u vidu interes maloljetne djece kada su zaključili da se djeca trebaju povjeriti tuženoj (kao majci) na staranje i vaspitanje. Za takav zaključak imali su uporišta ne samo u mišljenju i prijedlogu Centra za socijalni rad, već i u sadržaju ostalih izvedenih dokaza. Ustavni sud smatra da je, suprotno apelantovim navodima, Kantonalni sud u osporenoj odluci detaljno razmotrio apelantove žalbene navode, a naročito prigovore koji se tiču ocjene dokaza na kojima je zasnovana odluka o povjeravanju maloljetne djece, koje je apelant ponovio i u apelaciji, te da ih je ocijenio neosnovanim. Takođe, Ustavni sud zapaža da su u vezi s navedenim apelantovim prigovorima u osporenoj presudi Kantonalnog suda data detaljna i relevantna obrazloženja, koja Ustavni sud ne smatra ni proizvoljnim niti očigledno nerazumnim. Stoga, Ustavni sud smatra da su neosnovani apelantovi prigovori da osporena odluka Kantonalnog suda ne zadovoljava standard obrazložene sudske odluke.

Ustavni sud zaključuje da u obrazloženju osporenih presuda, u dijelu odluke o povjeravanju maloljetne djece majci, ništa ne ukazuje da su izneseni apelantovi prigovori opravdani, a apelantovo nezadovoljstvo konačnom odlukom o povjeravanju maloljetne djece tuženoj ne pokreće, *per se*, pitanja u vezi sa zaštićenim ustavnim pravima ili pravima iz Evropske konvencije. Pored toga, apelant ne navodi niti Ustavni sud zapaža da je u provedenom postupku prekršena neka druga procesna garancija iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije na apelantovu štetu.

Ustavni sud ukazuje da član 14. Evropske konvencije nije nezavisan nego ima važnu ulogu u nadopunjavanju ostalih odredbi Evropske konvencije i njenih protokola (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Oreščanin protiv Hrvatske*, odluka od 7. februara 2023. godine, predstavke br. 19544/15 i 44792/16, tačka 21). Imajući u vidu prethodna razmatranja Ustavnog suda, kao i činjenicu da apelant nije dostavio bilo kakav dokaz koji bi mogao učiniti vjerovatnim da je u postupku diskriminisan po nekom od zabranjenih osnova u vezi s uživanjem prava iz Evropske konvencije, niti da to proizlazi iz predloženih dokumenata, Ustavni sud zaključuje da su i ovi navodi, također, neosnovani.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1959/23 od 30. maja 2024. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE I PRAVO NA IMOVINU

Bračna imovina

Nije prekršeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6.stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1 Protokola broj 1 uz ovu konvenciju kada su redovni sudovi ocjenom sprovedenih dokaza, u smislu člana 8. Zakona o parničnom postupku, utvrdili relevantne činjenice na osnovu kojih je utvrđeno koja imovina čini bračnu imovinu i koji dio imovine predstavlja svojinu tužiteljke po osnovu sticanja u braku, što su redovni sudovi dovoljno jasno obrazložili, a dato obrazloženje utemeljili na odredbama čl. 264. i 267. Porodičnog zakona, pri čemu Ustavni sud ne uočava proizvoljnost u segmentima na koje su apelanti ukazali.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi na osnovu sprovedenih dokaza, te njihovom ocjenom u smislu člana 8. Zakona o parničnom postupku Distrikta Brčko BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" broj 28/18) utvrdili relevantne činjenice bitne za utvrđenje da predmetne nekretnine predstavljaju bračnu imovinu, utvrđujući, pri tome, i dio svojine koji tužiteljki na toj imovini pripada po osnovu sticanja u braku. Ustavni sud, takođe, zapaža da su redovni sudovi, suprotno tvrdnjama apelanata, utvrdili koji dio imovine pravnog prednika apelanata ne potpada pod bračnu imovinu na koju tužiteljka ne može polagati pravo po osnovu braka sa pravnim prednikom apelanata.

Ustavni sud, takođe, zapaža da redovni sudovi prilikom odlučivanja nisu pravili razliku između imovine koja je stečena u vanbračnoj, odnosno bračnoj zajednici, jer imovina koja je stečena zajedničkim radom partnera, odnosno supružnika ima isti pravni status, što Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Ustavni sud zapaža da apelanti ni tokom postupka, ali ni u apelaciju nisu pružili relevantnu argumentaciju kojom bi utvrđenje redovnih sudova doveli

u sumnju. Imajući u vidu odredbe čl. 264. i 267. Porodičnog zakona („Službeni list SRBiH“ br. 21/79 i 44/89) koje su važile u vrijeme sticanja bračne imovine, Ustavni sud u njihovoj primjeni u okolnostima konkretnog slučaja ne uočava proizvoljnost, niti bilo šta što upućuje na zaključak da je činjenično stanje proizvoljno utvrđeno, odnosno da su redovni sudovi prilikom odlučivanja zanemarili neku bitnu okolnost na koju su apelanti tokom postupka ukazali koja bi mogla uticati na drugačije odlučivanje.

U odnosu na prigovore koje apelanti iznose u apelaciji, a tiču se donacija koje je njihov otac dobio za obnovu kuće nakon rata, odnosno poplave, Ustavni sud zapaža da je isti prigovor razmotrio Apelacioni sud, a u obrazloženju koje je taj sud dao Ustavni sud ne uočava proizvoljnost. Ustavni sud ne zapaža da je apelantima tokom postupka bilo uskraćeno pravo da u postupku učestvuju ravnopravno sa tužiteljkom, da iznose činjenice i da predlažu dokaze, osim što su nezadovoljni ishodom parnice, što samo po sebi ne može biti osnov za pozivanje na kršenje prava zagarantovanih Ustavom BiH.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1572/19 od 27. novembra 2020. godine)

PRAVO NA IMOVINU

Povrat poreza za dodanu vrijednost

Prekršeno je pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda zbog nezakonitog miješanja u apelantovu imovinu u situaciji kada nadležni organi Uprave za indirektno oporezivanje i Sud BiH nisu uzeli u obzir činjenicu da se povrat nezakonito naplaćenih dažbina u pretežnom dijelu odnosio na povrat poreza za dodatnu vrijednost. To, sa pravom, dovodi u pitanje isključivu primjenu tada važećeg Zakona o carinskoj politici BiH imajući u vidu član 1. stav (2) Zakona o postupku indirektnog oporezivanja i okolnost da odredbe navedenog zakona eksplicitno propisuju obavezu nadležnog organa da poreskom obvezniku vrati novčana sredstva, uključujući i zatezne kamate, odnosno kada odredba člana 234. ZCP u odnosu na povrat nezakonito naplaćene carine, koja je važila u relevantnom periodu, isključuje isplatu

kamata bez uvažavanja vremenskog perioda koji je protekao od momenta nezakonito naplaćenih dažbina, pa do njihovog vraćanja. To ovu odredbu čini nepreciznom i problematičnom sa aspekta zaštite prava na imovinu iz Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, koja je primijenjena bez uvažavanja relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, prije svega dužine vremenskog perioda u kom je apelant nezakonito bio lišen svoje imovine, te posljedično uticaja na apelantovo poslovanje, kako bi se utvrdilo da li je primjena tada važećeg člana 234. Zakona o carinskoj politici BiH u konkretnom slučaju bila proporcionalna cilju kojem se težilo.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud podsjeća na stav Evropskog suda za ljudska prava koji utvrđuje kršenje prava na imovinu kada je „prolongirana nedostupnost iznosa koji je aplikantova kompanija neosnovano platila - imala konačan i značajan uticaj na njegovu finansijsku situaciju“, odnosno zato što se prolongiranjem vraćanja uplaćenih dažbina „remeti pravična ravnoteža koja se morala održavati između potreba opšteg interesa zajednice i potreba zaštite prava na neometano uživanje imovine“ (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Eko-Elda AVEE protiv Grčke*, presuda od 9. marta 2006. godine, aplikacija br. 10162/02, tač. 28-29). U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da nadležni organi Uprave za indirektno oporezivanje, ali ni Sud BiH, prilikom primjene člana 234. ZCP (Zakon o carinskoj politici Bosne i Hercegovine - „Službeni glasnik BiH“ br. 57/04, 51/06, 93/08, 54/10 i 76/11) nisu vodili računa o navedenim aspektima, posebno u svjetlu ukazane prakse Evropskog suda. Shodno tome, Ustavni sud smatra da ovo pitanje treba da ispita Sud BiH, koji će u ponovnom postupku, uvažavajući praksu Evropskog suda i okolnosti konkretnog slučaja (vremenski period u kom je apelant nezakonito bio lišen svoje imovine, kako je to uticalo na apelantovo poslovanje i druge relevantne okolnosti), utvrditi da li je u okolnostima konkretnog slučaja primjena člana 234. ZCP na način na koji je primijenjen na iznos povrata carine - bila proporcionalna cilju kojem se težilo.

Za Ustavni sud je sve prethodno navedeno dovoljno da zaključi da miješanje u apelantovo pravo na imovinu u konkretnom slučaju nije bilo utemeljeno na zakonu. Ustavni sud naglašava da je prilikom odlučjenja imao u vidu dosadašnju praksu Ustavnog suda, zauzetu u predmetima koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje, pa i onu na koju je Uprava za indirektno

oporezivanje ukazala u odgovoru na apelaciju, ali da ona u okolnostima konkretnog slučaja, shodno navedenoj argumentaciji, nije mogla uticati na drugačiju odluku u ovom predmetu.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-4436/19 od 9. septembra 2020. godine)

